

14 Ekim 2005 Tarihinde, Budapeste’de Toplanan “Yeni Üye Devletlerde ve Aday Ülkelerde Yerel ve Bölgesel Yönetimde Sosyal Diyalogun Güçlendirilmesi”¹ Konulu CEMR/EPUSU Toplantısı Hakkında Kısa Rapor

Konferans, 22’den fazla Avrupa ülkesinden (bkz. ekli liste) sendikaları ve yerel mercileri temsil eden 90 üzerinde katılımcı ile ilgi görmüştür. Oturumlarda CEMR İşverenler Platformu Başkanı Aleksander AAGAARD ve EPUSU Başkan Yardımcısı Joelle BERNARD başkanlık yapmıştır.

Açılış konuşmaları ve Konferansın arka planı

Yerel ve bölgesel yönetim için sektörel Komite başkanı olarak, Aleksander AAGAARD Konferansı açtı ve Macaristan’dan Sağlık ve Sosyal Yardım İşçileri Demokratik Sendikası (EDDSZ) Başkanı Agnes CSER ile Budapeste Belediyesi sağlık ve fırsat eşitliğinden sorumlu müdür Antal KALMAN katılımcılara hoş geldiniz konuşmaları yaptı.

Bunun ardından, Aleksander AAGAARD yerel ve bölgesel yönetim için sektörel Komitenin çalışmalarını hakkında kısaca bilgi verdi. EPUSU ve CEMR’nin sosyal diyalog hakkında deneyim alışverişi desteklemek ve ortak ilgi alanlarını belirlemek istediğini vurguladı. Görüşleri bu rapora eklenmiştir.

Avrupa Komisyonu tarafından sunuldu

Francois ZIEGLER (Avrupa Komisyonu, İstihdam ve Sosyal Diyalog Birimi Genel Müdürlüğü) reformların mutabakat içinde uygulanması ve Avrupa çapında ekonomik ve sosyal politikaların dengelenmesinde sosyal diyalogun rolü hakkında konuştu. Sosyal diyalogun “topluluk müktesebatının” (AT Antlaşması madde 137-138) ayrılmaz bir parçası ve AB üyeliği için “Kopenhag kriterlerinin” de bir parçası olduğunu vurguladı. Bu bağlamda, (sosyal diyalog dahil) katılımcı demokrasi ve herkes için fırsat eşitliği fikrini de kapsayan, “demokrasi” kavramıyla bağlantılı bir yönetim aracıdır. Ziegler bunun ardından, bilgilendirme, istisare ve işçilerin ve mevcut iki ve üç taraflı sosyal diyalog yapılarının katılımını açısından, yeni Üye Devletlerde sosyal diyalogun gelişmesine genel bir bakış sundu.

Yeni Üye Devletlerin bazı sosyal politika alanlarında, hiçbir şekilde AB 15’in gerisinde kalmadığını vurguladı. Ancak, yine de vurgulanması gereken birkaç sorun olduğunu belirtti: işveren örgütlerinin olmaması, sendika üye sayılarının azalması, yerel ve bölgesel düzeyde zayıf iki taraflı toplu müzakere yapıları, asiri düşük ücretler, yüksek düzeylerde işsizlik ve istihdamda istikrarsızlık. F. Ziegler bu sorunları ele almak için, sosyal ortakların üye sayılarını arttırmaları ve toplu sözleşmeleri imzalayacak ve uygulatacak özelliği kazanmaları gerektiğini belirterek sözlerine son verdi.

Bunu izleyen tartışmalarda, bazı katılımcılar Komisyonun üyelik gerçekleştikten sonra, Komisyonun Kopenhag kriterlerinin² gerçekleşmesi hakkında izleme raporları hazırlamaya son verdikten sonra sosyal diyalogu desteklemek için neler yapabileceğini sordu. F. Ziegler

¹ Avrupa Komisyonu’nun mali desteği ile düzenlenmiştir.

² Ancak, bazı AB politikalarının (örneğin İstihdam Yönergeleri) uygulanması için sosyal ortakların katılımı ve Komisyonun bunu izlemesi gerekli olduğu belirtilmelidir.

sosyal diyalogu destekleme amaçlı farklı AB yapıları hakkında genel bilgi verdi (AB bütçe hatları, Avrupa Yapısal Fonları³, sektörler arası ve sektörel faaliyetlere destek). Ancak, sosyal diyalog gönüllü ve bağımsız bir süreç olduğundan, Komisyonun sosyal ortaklar ve Üye Devletlerin sosyal diyalogu düzenleme şekillerine müdahale olanaklarının sınırlı olduğunu vurguladı. Komisyonun ve Avrupa Adalet Divanı'nın rolünün katılımcı demokrasi ilkelerine uyulmasını sağlamak olduğunu, ama bunun uygulanmasına ilişkin belirli düzenlemeleri tespit edemeyeceklerini belirtti. Son çare olarak, sendikalar veya işverenler, suiistimalleri Komisyona bildirebilir veya bir Üye Devlet yükümlülüklerini ciddi olarak ihlal ettiği takdirde Avrupa Adalet Divanı'na başvurabilirler. Bununla birlikte, yeni kurulmuş olan Temel Hakla kurumu gelecekte daha sistemli bir izleme rolü üstlenebilir.

Yerel ve bölgesel yönetim için çalışmasının başlıca bulgularının sunulması

ECOTEC'ten Tina WEBER, meslektaşları Anne-Mari Nevela ve Anna Drozd'un yardımı ile, çalışmanın başlıca bulgularını sundu. Sunusu bu rapora eklenmiştir.

Tina Weber daha birkaç yıl öncesine kadar, incelenen ülkelerin çoğunda yerel ve bölgesel yönetim alanında neredeyse hiç sosyal diyalog olmadığını vurguladı. Bu nedenle, daha üstesinden gelmesi gereken birçok zorluk olmakla birlikte, sağlanan ilerlemenin küçümsenmemesi gerektiğini veya birçok olayda mevcut durumu düzeltmeye yönelik siyasal iradenin belirgin olduğunu belirtti.

Sunusunun ardından, ülkelere ilişkin belirli bölümler hakkında çeşitli yorumlar yapıldı. Yorumda bulunanlar raporun kesinleştirileceği Ekim sonuna kadar, gözlemlerini yazılı olarak ECOTEC'e iletmeye davet edildi.

Bazı katılımcılar sosyal diyalogla ilişkili belirli konularda daha genel sorular yönelttiler, örneğin: sadece işçiler ve hükümetler arasında sosyal diyalog bulunan ülkelerde nasıl çalışılabilir ve yerel merciler hangi tarafta yer almaktadır? Hangi sorunların hangi düzeyde tartışılması gerektiği belirlenebilir mi? Kamu kesiminde sendika üyelik düzeylerinin yüksek olmasına rağmen, (özel sektöre kıyasla) etkin bir sosyal diyalog olmaması neye bağlanabilir?

Paneller

Öğleden sonra düzenlenen panellerde çalışmanın iki ana teması üzerinde duruldu:

1. *Yerel ve bölgesel yönetimde diyalogun geliştirilmesinin itici güçleri, önündeki engeller ve başarı etkenleri nelerdir?*
2. *Kamu sektörünün yeniden yapılanması ve modernizasyonu yerel ve bölgesel yönetimi nasıl etkilemektedir? Gelecekte başlıca güçlükler nelerdir?*

İlk panele su konuşmacılar katıldı: Kalle LIIVAMÄGI, Estonya Devlet ve Yerel Yönetim Kurumları İşçileri Sendikası; Piotr CZUBINSKI, Polonya, Krasnik Belediye Başkanı ve Markus GUSTAFFSON, İsveç Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliği (SALAR).

İkinci panele su konuşmacılar katıldı: Zafer ÜSKÜL, Türkiye Belediye ve Kamu Hizmeti İşçileri Sendikası (Belediye-İs); Jozef TURCÁNY, Turcianske Teplice Belediye Başkanı ve Slovakya Şehir ve İlçeler Birliği Başkan Yardımcısı (ZMOS), ve Peter NOLAN, İrlanda IMPACT Ülke Sekreteri.

Panellerde vurgulanan konular arasında sunular vardı:

---

³ Yeni Avrupa Sosyal Fonu (2007-2013) yönetmelik taslağında kamu yönetiminde kapasite geliştirme için mali destek öngörülmekte olup, buna sosyal diyalog yapıları da dahil edilebilir.

- Sosyal diyalog yapılarının geliştirilmesi ve sosyal ortakların müzakereye teşvik edilmesinde merkezi yönetimlerin rolü: Uygulamada örgütlenme özgürlüğünün önündeki yasal engeller sosyal diyalogu belirgin biçimde önlemekle birlikte, proaktif destek olmaması da bir engel oluşturmaktadır. Ayrıca, sosyal diyalogun kapsam ve içeriğinin sadece merkezi yönetim tarafından kararlaştırıldığı durumlarda, diyalogun yerel ve bölgesel düzeyde gelişmesi için çok az imlan veya neden kalmaktadır.
- İncelenen birçok ülkede desantralizasyon gerçekleşmektedir, ama sorumluluklar devredilir ve dağıtılırken, ücretler dahil finans konularındaki kararlar merkezi olmaya devam etmektedir. Sosyal ve ekonomik bütünleşme gereği bölgeler ve belediyeler arasında bir tutarlılık düzeyi gerektirmektedir. Sektörde ulusal düzeyde koordine bir sosyal diyalog bunu sağlayabilir. Taraflardan birinde çok fazla sayıda oyuncu varsa, sosyal diyalog daha zorlaşmaktadır.
- Reformların mutabakat içinde uygulanmasında sosyal diyalogun rolü: Buna bir örnek olarak yakın zamanda eğitim sektöründe gerçekleşen reformlara ilişkin , diyalogun varlığının (veya yokluğunun) oynadığı belirleyici rolden söz edildi.
- Hiçbir alan sosyal diyalog kapsamı dışında değildir, ama özelleştirme gibi hassas konuların ele alınması zor olabilir. Birçok durumda, özelleştirmenin neden kamu finansmanı olmamasıdır. Her durumda, bu konuda diyalogun genişletilerek yurttaşların katılımı artırılmalı ve fiyatlar ve hizmet kalitesi üzerindeki uzun vadeli etkiler dikkatle değerlendirilmelidir. İncelenen birçok ülkede dikkat çeken başka bir husus da yeni özelleştirilen şirketlerde işçilere hisse önerilmiş olmasıdır.
- Birçok taseronluk düzenlemesinde işçiler için düşük ücretler ve kötü çalışma koşulları öngörülmektedir. Daha fazla sayıda kamu yetkilisi taseron kullanımını istemediklerini ve/veya ancak belirli şartların yerine getirilmesi halinde taseron kullanılabileceğini kamu sözleşmelerinde şart koşarlarsa, bu sorunların üstesinden gelinebilir.
- Gerek sendikalar gerek işveren örgütleri üye olmanın sağlayabileceği avantajları vurgulamalı ve üyeleri diyalog ve müzakere yoluyla işyeri standartları oluşturmanın yararları hakkında ikna etmelidir. İşverenler ve sendikaların fırsat eşitliği gibi ortak hedefleri vardır ve ortak eylemlerle bu yönde ilerleme sağlanabilir. Birçok sendika ve işveren örgütü üyelerine sosyal hizmetler de sunmaktadır. Ancak üyelik aidatları çok düşükse (veya çok sayıda “bedavacı” varsa) bu zor olabilir.
- Belediye başkanlarının genel olarak toplumda oynadığı rol ve sendikalarla ilişkileri hakkında da bazı yorumlar yapıldı. Bu, tartışmada “katılımcı demokrasinin” anlamı ve saydamlık ve tüm sivil toplum gruplarıyla etkileşim gereği ile bağlantılandırıldı.
- Son olarak, sosyal hakları geliştirmede AB mevzuatının rolü vurgulandı. “Sosyal müteşebbat,” örneğin iç pazar direktifleri gibi hususlara kıyasla mütevazı kalmakla birlikte, sağlık ve güvenlik, çalışma koşulları, cinsiyet eşitliği gibi pek çok önemli AB standardı da uygulamaya konulmuştur. Bunlar ortak standartlarda bir asgari düzey sağlama ve dolayısıyla Üye Devletler arasında yukarıya dönük yakınlaşmayı desteklemede kilit rol oynamaktadır. Öte yandan, bazı katılımcılar AB liberalizasyon direktiflerinin istihdam üzerindeki olumsuz etkilerini ve sosyal ortaklar olarak AB politikalarının gelecekteki yönelimini etkilemek gereğini vurguladı.

Özet ve sonuçlar

CEMR Politika Sorumlusu Angelika POTH-MOGELE sonuç konuşmasında tartışmanın ana noktalarını özetledi. İncelemede özelleştirme ve yerel ve bölgesel yönetimin yeniden yapılandırılması ile ilgili olarak belirtilen birçok konunun hem “eski” ve “yeni” Üye Devletler

hem de aday ülkeler için ortak sorunlar olduğunu vurguladı. CEMR ve EPSU’nun sektörel Komitenin (su anda tartışılmakta olan ve 2006-2007 yıllarını kapsayacak) çalışma programında bu tür ortak sorunları ele alarak, Konferansta ele alınan konuları aktif biçimde izleme amacıyla olduğunu vurguladı. Ayrıca, bilgilendirme, istisare, katılım ve reformların mutabakat içinde uygulanması bakımından sosyal ortaklar ve yerel ve bölgesel yönetimler için içerik ve anlamını vurgulayarak, sosyal diyalog hakkında yol gösterici esaslar hazırlama fikrini desteklediğini belirtti. Konferanstaki tartışmaların ortaya çıkan konuların, muhtemelen ulusal çapta yuvarlak masa toplantıları ve/veya deneyim alışverişi yoluyla- incelenmeye devam edilmesi ve aynı zamanda farklı ülkelerde sosyal diyalogla ilgili gelişmeleri destekleme gereğinin altını çizdiğini söyledi. Son olarak, sektörel sosyal diyalog Komitesinin gelecekteki faaliyetlerine yeni Üye Devletler ve aday ülkelerden aktif girdi ve katılım gelmesini istediğini vurguladı.

EPSU Genel Sekreteri Carola FISCHBACH-PYTTEL sonuç konuşmasında kamu hizmetlerinin esas olarak siyasal süreçlerle şekillendirildiğini söyledi. Yerel mercilerin diğer hizmet sağlayıcılarına benzemediğini ve yurttaşların sadece “tüketicilerden” ibaret olmadığını hatırlattı. Bu nedenle, yerel mercilerin, sosyal adalet ve bütünlük bir toplum hedefini göz önünde tutarak, yurttaşlara nasıl hizmet sağlayacaklarını özgürce belirleyebilmesinin önemi olduğunu belirtti. Bu özgürlüğün ancak özelleştirmeye uygulanabilir kamusal alternatifler olduğu takdirde mümkün olacağını sözlerine ekledi. Dolayısıyla, yerel hizmetlerin kalitesini artırılması ve bu hizmetlerin sürdürülebilir kalkınmaya katkısının vurgulanmasının EPSU ve CEMR’nin ortak ilgi alanı olduğunu söyledi.

Bundan sonraki adımlar

Konferans izleme çalışmaları 31 Ocak 2006’da Brüksel’de yapılacak olan ve bölgesel yönetim için sektörel Komite genel kurul toplantısında yapılacaktır.

23.11.05